

18
1
58

~~C. 11. 58.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
11-58.
SIGNAT. clvcccxiii.

XXXX.

De

PERSECUTIONIBUS

Primitivæ Ecclesiæ

In tribus prioribus seculis

Gottlieb Rosenberg / Raut. Sil.

JEREMIAS Kalmann / Pulsn. Misn.

CHRISTIANUS Blottner / Raut. Sil.

Ordine se immediatè subsequentes

die 22. April.

verba faciens.

Simulquè

Ad Academica studia profecturi

Beneficiorum haud immemores

Patronis, Benefactoribus, & Præceptoribus

gratias persolvent.

Horum

gratam mentem

ut

Dn. Patroni, Fautores atquè Amici

Favore & amore dignam

judicent

Præsentiamquè suam desideratissimam ad sesquihorulæ

Spatium illis commodent

vehementer rogat

M. JOHANNES Rosenberg /

Schol. Budiss. Evang. Rect.

Typis ANDREÆ RICHTERI. A. C. 1687.

Incepi in proximo *Programmate armorum* potissimum *Catalogum* quibus adversus *Athletas Christi* in primitiva Ecclesia pugnatum fuit. Et quia *Declamatoribus* nostris decem illas horrendas persecutiones, quas tribus seculis Ecclesia animo intrepido sustinuit, ex *Historia Ecclesiastica* excerptas *Valedictoriae* loco describere placuit; itaque ego in affecto argumento pedem proferam, & quae adhuc restant in litera C. subjiciam.

Carcer. Perwentum est ad *Carcerem*. Sicut autem *Carcere Carcer* deterior, & squalidior, ita deterrimi & squalidissimi quique *Martyrum* fuere proprii. Hujus generis extitere *barathra*. Horum unum à *Prudentio Hymn. 2. 245.* sequentibus verbis depingitur: *Æterna nox illic latet, Expers diurni sideris. Hic carcer horrendus suos habere fertur inferos. In hoc barathrum conjicit truculentus hostis martyrem.* Et quia longum quandoque tempus in tantis *barathris* quasi vivi sepeliebantur *Christiani*, hinc *Tertullianus Cap. 2. ad Martyr.* eos sequenti solamine erigit: *Habet carcer tenebras, sed lumen estis ipsi: habet vincula, sed Vos soluti DEO estis, Triste illuc exspirat, sed vos odor estis suavitatis, Judex expectatur de Judicibus, sed vos estis de judicibus ipsis judicaturi.* Huc pertinent quoque *Romani Martyris* verba *Hym. X. v. 25.* *Carcer Christicolis gradus coronæ est, Carcer procedit ad suprema Cæli. Carcer conciliat DEUM beatis.* Ex carcere rapiabantur *Christiani* ad *Catasta*. *Catasta*, quæ fuit peculiare tormenti genus, magnæ & longæ compedis formam habens; vel quoque pars lignea equulei; accipitur tamen etiam pro lecto ferreo, cui impositi martyres, subjectis ignibus. Hinc dicuntur à *Prudentio l. 56. περὶ τῆς* *Catastæ igneæ.* Ejusmodi *Catastæ* impositus fuit *Laurentius*, inque eam, tostus, qui sicuti martyrii cupididissimus fuit, ita incre-

3.
incredibili alacritate acerbissimos ignis cruciatus pertulit.
Sed Prudent Hym. 3. v. 399. ubi è *catastâ* Judicem affatur,
& latus coctum verti atq; gustari iubet: *Coctum est, inquit*
Devora & experimentum cape, sit crudum an assum suavius
& X. hym. 33. tremunt *Catastæ*. Item hym. 13. 467. clamat
Romanus Martyr: Audite cuncti, clamo longè ac prædico. E-
mitto vocem de catasta celsior. Apud *Cyprianum* legitur. *E-*
pist. 33. ad pulpitem post catastam venire. In hisce poste-
rioribus exemplis *Catasta* non significare videtur lectulum
ferreum vel craticulam, nec etiam compedis quoddam
genus, sed *aliam machinam, in quâ martyres suspensi, extensi &*
cruciati, præsertim cum Romanus supradictus in Catastâ cel-
sior factus fuerit. Sed forte *machina illa lignea fuit, quæ jacere &*
erigi pro lubitu carnificum potuit. Nec *catenæ* hinc prætermit-
tendæ, quæ perpetuæ noctu atq; interdium martyrum fuere co-
mites. *Vincentium* voluit *Satelles Idoli præcinctus atris legi-*
bus litare divis gentium, ferro & catenis cogere. Prudent. 2.
13. Illos tamen sicut & alios, *nec catenæ nec mors dira ter-*
ruit. Idem. 1. 22. *Duabus catenis* vincitur scribitur *Petrus,*
alterâ sub *Herode Hierosolymis,* alterâ sub *Nerone Romæ:*
Illam cum uxor *Theodosii II. Hierosolymis* reportasset, &
cum *Neronianâ* conjunxisset, miraculosè ita coaluisse inter
se *catenas* produnt, ac si semper una extitisset. De his
Poëta quidam: — — *Ut se tetigere repente*

Una fuit. — — Et hinc *Petri Ketterseyer* vid.
Hospinianus de Origine Fest. Christianor. p. 124. A *Catenis*
Petri progredimur ad *Cathedram* eius, quam non *Romæ* sed
Antiochiæ habuit, de qua idem *Hospin.* p. 49. Sed hæc *Cathe-*
dra longè alia ab eâ, quæ *Martyribus cruciandis excogi-*
tata & ex ferro fabrefacta fuit. Super hac etiam corpo-
ra *Martyrum* torruerunt. De *Maturo & Sancto Eusebio*
Lib. V. c. 1. commemorat, quod omnibus tormentorum ge-
neribus

Cathedra.
Ferrea.

generibus in Amphitheatro toleratis, postremò etiam ferream Cathedram (Ἰνὸν ἀνδρῶν καὶ θείων) experti fuerint, cui superposita martyrum membra cum torrerentur, circumstantium nares molestissimo nidore impleverunt. Ibidem de Attalo quoque Martyre refertur, quod in Cathedra ferrea collocatus & affatus, ambusto corpore nidorem gravissimum exhalaverit, Latinoque sermone populum ita allocutus fuerit: *En, inquit, hoc demùm est homines vorare quod agitis. Nos verò neque homines voramus, neque omninò mali quicquam facimus.*

Craticula Affandis corporibus adhibita quoque fuit Craticula, in qua reliquiae corporeae Petri cujusdam, cubicularii Nicomedien-
 sis miserandum in modum lacerati, instar carniùm, quae ad cibum parantur igne affata idque non simul ac semel, sed paulatim, ne celeri exitu defungerentur. *Id. 8. hist. Eccl. c. 6. Et cap. 12, quidam Antiochiae Craticulis impositi non ad mortem usque, sed ad diuturnitatem supplicii tostati fuerunt.*

Clavus. Clavis etiam hìc locus tribuendus. Clavis affigere voluerunt Carnifices Polycarpum rogo impositum. Sed Polycarpus deprecatus est illos dicens: *Sinite me; Qui enim mihi vires dat ad ignis Supplicium fortiter sustinendum, idem dabit, ut immotus rogo insistam. Proinde omissis clavis, vinculis duntaxat eum adstrinxerunt.* Huc etiam perti-

Columna. nent Columnae, quibus Martyres alligati, & deinde vel fustibus, vel virgis, vel flagris, vel etiam funibus caesi. *Alexandriae nonnulli vultibus in se mutuo conversis, ad columnas alligabantur, pedibus terram non contingentibus adeò ut vincula gravitate corporum adacta gravius intenderentur.*

Compedes *Euseb. Lib. 8. c. 10. Spectemus nunc compedes, quae captis primò additae, & ultimò ademtæ. Ejusmodi Compedes Plauto canes vocantur, ut in Casina. 2. 6. ubi alter alteri precatur, ut canem & furcam ferat. Et in Curculione. 5. 3.*

Delic-

Delicatum te hodiè faciam cum catello ut accubes, ferreo ego dico. Ita vincla & Compedes canes vel Catelli forte ad imitationem Græcorum, quibus ούλαξ idem significat, dicuntur. Certè martyres Canibus Catellis plus satis noctu dieq; accubuerunt, non solùm ferreis, sed etiam vivis, id est importunis custodib⁹, militibus & Licetoribus, quos Ignati⁹ Leopardos appellat. Euseb. Lib. 3. c. 36. Non solùm autem compedes fuère ferreæ, sed etiam ligneæ, in quibus Martyrum pedes adeò distenti, ut non sine stupore conspecti fuerint. Sic Vincentii plantæ ligno insertæ divaricatis cruribus. Prudent. cit. l. 2. 251. Distracti autem fuère pedes ad quatuor & quinq; foramina, de quâ re pluribus in Neruo. Cæterùm quod aliis sunt armilla, & torques, id Martyribus fuère Compedes & vincula. Martyres, qui in Gallis sub Vero occubuerunt, hilares ad Tribunal accedebant, majestatem quandam venustati intermixtam vultibus præferentes, adeò ut vincula præcipuum ipsis ornatum addidisse viderentur, instar sponsæ fimbriis aureis variegatis ornatae: Ad hæc suavem Christi odorem spirantes, ita ut nonnulli terrenò eos ungentò delibutos putarent Euseb. 5. 1. Fuerunt etiam quorum capita Contis contusa & contrita. Nam cùm in Vandalicâ persecutione sub Rege Hunerico II. Liberatus Abbas cum sex fratribus navi essent impositi, ut rogo ex stramine lignisque aridis congesto, cremarentur, & flamma divino quodam miraculo aliquoties extincta esset, tandem à Carnificibus irâ exardescentibus capita eorum Contis fuère contracta. Sunt autem conti perticæ nauticæ, ferro præfixæ, quibus in fundum immisiss rates propelluntur. Victor. Lib. 4. Vandalicæ persecut. Quemadmodum autem Cruci Crux. Christus, omnium Martyrum Antesignanus suffixus fuit, ita & multi alii eidem ligno infami affixi, in primis Petrus

& Andreas Apostoli, Pleriq; tamen inversi & capite in ter-
 ram pendulo. De Petro Prudentius *met.* 6. 15. Ille ta-
 men veritus celsæ decus æmulando mortis, ambire tantiglo-
 riam magistri; Exigit, ut pedibus mersum caput imprimant
 supinis, quo spectet imum stipitem cerebrô. Figitur ergo
 manus subter, sola versus in cacumen: hõc mente major, quò
 minor figurâ. In Ægypto alii in crucem acti, pars eo modo,
 quo malefici vulgò suffigi solent: pars atrocius capite deor-
 sum verso clavis confixi, & vivi eò usq; servati, quoad in i-
 sis patibulis fame interuissent Euseb. l. 8. c. 8. Sed de crucis
 supplicio videatur Lips. & alii. Quamquam verò Martyres
 cum ab aliis vitiis, tum maximè à Parricidio fuerunt re-
 motissimi, tamen Culeum effugere non potuerunt. Culeus
 enim fuit *αὐτὸς βόσχος*, Saccus ex Corio, cui Parricidæ vivi in-
 suebantur, adjunctis suniâ, gallo & viperâ, atq; in mare vel
 flumen præcipitabantur. Horrendum fuit supplicium Cu-
 leus, & quidem ideò à Romanis inventus, ut (verba sunt Ci-
 ceronis in Orat. pro Roscio Amerino) quos Natura ipsa reti-
 nere in officio non potuisset, ij magnitudine pœnæ summove-
 rentur. Sed non minus horrendus fuit Cyphonismus à Cy-
 phone sic dictus. Id erat Catasta genus, vel (describente
 Cælio Rhodigin. Lib. 6. c. 5. *lection. antiquit.*) ligneum vin-
 culum, sive ut nunc etiam ferreum, cui inclusi Martyres melle
 delibuti muscis exponebantur. Id supplicii primò adversus
 eos decretum, qui per audaciam legum placita risui habuissent.
 Hi nempe 20 diebus in Archivo vincti Cyphone, nudi melle
 ac lacte delibuti, ut apibus muscisq; essent pabulum, ut tradit
 Rhodigin. c. l. Sed deinde Christiani etiam hoc inhumana-
 num supplicium subire coacti sunt. Ita sub Decio & Vale-
 riano quendam melle perunctum, & sub ardentissimo Sole, li-
 gatis post tergum manibus resupinatum refert Hieronym. in
 vita

Culeus.

Cyphonis-
mus.

vita Pauli Eremitæ. Scilicet ut muscarum aculeis cederet, qui ignium sar-
 tagines ante superasset. In D. occurrit Deportatio, species exilii atrocis-
 sima, quâ quis nervo aut compedibus vinctus & lictoribus aut militibus tra-
 ditus navi in Insulam quandam sterilem & inamenam, amissa etiam ci-
 vitate & bonis, mittebatur. Apud Romanos hoc nomine Gyari in-
 fines erant. Hinc illud Juvenal. Sat. 1. *Aude aliquid brevibus Gyaris*
& carcere dignum. Deportati autem à relegatis differebant, tanquam
 gravius & mitius puniti. Illorum gravior, horum mitior erat pœna.
 Ita Johannes Evangelista in Insulam Patrum vel deportatus vel relega-
 tus fuit. Euseb. Lib. 8. c. 17. In E. Equuleus vel ut alii scribunt eculeus
 se ostendit. Dicitur autem Equuleus quasi Equulus, quia quandam e-
 qui formam habuit, vel quia ipsi tanquam eqvo imponebantur torquendi.
 Alii crucis formam ei tribuunt, ita ut respondeat hominis corpori & bra-
 chiis, inferviretque extendendis membris. Aliis est Catasta lignea
 Cochleis ad intendendum & remittendum aptis instructa. Apud Valeri-
 um Max. 1. 3. c. 3 §. 3. in Exter. Eculeus laxatur. Et Seneca Ep. 67.
eqvuleo homines longiores fieri scribit. Ita esset Germanis die Solter.
 Quicquid tamen sit, vel in hisce eqvuleis Martyres gravissimè cruciati,
 membris extensi & si liculis, atq; angulis lacerati fuerunt. Ita Ascle-
 piades jussit Romani Martyris eviscerandum corpus eqvuleis eminus pen-
 dere, & unciis unguisq; crescere. Prudent. 1. c. 14. 110. Ab eodem v. 114.
noxialis stipes vocatur. In F. habentur Flagra, Faces, Fera, ferrum, fidicu-
 le, fornax calcaria, flamma, flumina, fumus, funis, furca, furnus ardens,
 fustis seu fustarium &c. Aut membra facibus data fumificis, scibili-
 terq; ululanda Tuis, in cineres resoluta flues. Hæ sunt Prætorianæ minæ,
 quæ Eulaliam à fide abstertere voluerunt. Prudent. 1. c. 9. 118. Plura
 vide infra de Igne. De Feris vide supra Bestias. Sine ferro nullum
 martyrium peractum. Ex Ferro enim pleraq; tortorum instrumenta.
 Ad ferrum pertinet primò gladius seu Ensis, quo cæsus est Paulus sub
 Nerone. Euseb. Lib. 2. Hist. Eccles. c. 25, & innumeri alii. Quosq; DE-
 US gladio destinavit, nec ignis nec aliud supplicium tollere potuit. De
 Polycarpo legatur Euseb. 1. 4. c. 15. Ferro oculi dextri effossi, & deinde
 Gaudio adusti; ferro candente incisi poplites, & ad metalla damnati. Eu-
 seb. 1. c. 1. 8. c. 12. Firmilianus Præses sinistri pedis curvaturas simul cum
 ipsis nervis candente ferro excindi, dextrosq; oculos primùm quidem
 mucronibus confodi, simul cum membranis & pupillis, deinde ad ipsas usq;
 radices

Deportatio & Relegatio.

Equuleus

Faces.

Fera.

Ferrum.

Gladius.

Ferrum

candens.

radices canterio peruri praecepit. Idem lib. de Martyr. Palest. c. 8. Sylvanus licet jam oculis orbatus esset, tamen Canterio perustus fuit ibid. c. 13. Ferro ignito seu Canteris complura corporibus Confessorum Fides inusta vulnera. Quamquam autem ferrum & acutum & candens adhibitum, tamen Fidem patientiamque Martyrum nec jugulare nec exurere potuit. Imo dulce justis cremari, dulce ferrum perpeti fuit, uti canit Prudent. l. c. 2. 5. Romanus Martyr vulnera canterio inusta pro insignibus suis, Christiane Nobilitatis indicia habet! Sic enim 14. 131. loquitur. Honos deinde stemmati accedit novus, & splendor ingens, ut magistratus, venit; Si confitendi nominis testem probum, signent inusta ferri & ignis vulnera, & vim dolorum mors sequatur inclita. In his primus primi seculi persecutions est descriptus, & tandem Carmine sex linguarum Patronis & Praeceptoribus, imprimis etiam honoratissimo Dn. Hospiti suo, Tit. Dn. Michaëlis Laubē/Pharmacopœo Reip. Budiss. peritissimo & celeberrimo, cujus siugularem amorem & Libertatem memori & gratâ mente semper servabit, gratias debitas aget. Is per quinquennium ferè nostræ Scholæ adhæsit, & An. 1685. de Auxiliariis Angelicis, publicè orationem habuit. vid. Program. XXXI. Amisit ante paucas hebdomadas, proh dolor! Parentē septuagenarium, Pastorem quendâ in Rolsia, cum eum fortè revisisset, & nihil minus, quàm Parentis mortē timuisset. Per 33. annos ille exilium patienti animo tulit, & solatii maximi loco habuit videre Filium unicum ad altiora assurgentem. Vidit fruges Pietatis & Eruditionis, sed maturitatem præventus morte non conspexit. Spe tamen eam præcepit, & monitis atque votis extremis adiuvit. Nec Te, Beate senex, fallet spes de Gottliebio Tuò concepta. Quantò poterit studio curabit, ut Pater & docti Parentis pius & doctus Filius audiat. Interim veteri formula Te ex exilio Patriam diu desideratam repetentem prosequor: Vale, vale, vale, nos Te ordine, quo Natura permiserit, cuncti sequemur. Ego Te per 40. annos non vidi, sed in cœlesti Patriâ Te brevi videbo, tecum gaudebo. Amen! Secundus secundi seculi Persecutiones est persecuturus. Sexennium hîc, & primos duos annos inter Inquilinos, ut probum & Industrium decet Discipulum transegit. Quantos industriæ fructus retulerit ex sexenni apud nos morâ, valedictoria ejus ostendet, cui in fine subnexuit Eucharisticam metrò Græco, Latino & Germanicò, tribusque orientalibus conscriptam. Cum laude apud nos, mi Calmanne, vixisti, cum laude, imò & Benedictione, quàm Tibi comitem precor discedis. Tertius tertii seculi Persecutiones est expositurus. & Carmine Elegiaco Nobilissimo Dn. Hospiti & Patrono, Praeceptoribusque gratum animum est ostensurus. Per quadriennium frugi discipulorum numero se adjunxit, & præcæteris, raras Ingenii Poëtici dotes exeruit. Id quod superiori anno, Carmine Latino de Premiis conscripto publicèque recitato declaravit. vid. Program. 35. Hæc selectior discipulorū Trias uni eidemque studio Theologico, in unâ eademque Academiâ Salanâ se totam est additura. Faxit Deus, ut propositum constanter urgeat, metam Theologicam feliciter contingat, Triunius DEI gloriam non solis verbis, sed etiam piis exemplis augeat, & cum suâ proximi salutem promoveat. Audi & exaudi hæc IESU! AMEN.

Ung. VI 58 (11)

ULB Halle

3

002 686 287

5b,

VD 17
Sep. 2000 Pd.

XXXX.

De

PERSECUTIONIBUS

Primitivæ Ecclesiæ

In tribus prioribus seculis

Gottlieb Rosenberg / Raut. Sil.

JEREMIAS Kalmann / Pulsn. Misl.

CHRISTIANUS Blottner / Raut. Sil.

Ordine se immediatè subsequentes

die 22. April.

verba faciens.

Simulquè

Ad Academica studia profecturi

Beneficiorum haud immemores

Patronis, Benefactoribus, & Præceptoribus gratias persolvent.

Horum

gratam mentem

ut

Dn. Patroni, Fautores atquè Amici

Favore & amore dignam

judicans

Præsentiamquè suam desideratissimam ad sesquihorulæ

Spatium illis commodent

vehementer rogat

M. JOHANNES Rosenberg /

Schol. Budiss. Evang. Rect.

Typis ANDREÆ RICHTERI. A. C. 1687.